

Internacional

TERRATRÈMOL AL MARROC

Crònica

ANTÒNIA CRESPI
FERRER
IMN'TALA (MARROC)

A Imn'Tala, només arribar, els treballadors d'una ONG ens donen unes mascaretes. Són per a l'olor de mort que encara hi ha al poblat una setmana després del terratrèmol. Divendres a la nit, la muntanya va caure sobre les cases i va deixar un mar de runa. Els bombers encara hi busquen dos cossos. Al cementiri hi ha 37 tombes noves. Quilòmetres avall, a Asni, ja hi han nascut quatre nadons. El primer, una nena, va néixer poc després que la terra deixés de tremolar. "Espero que tingui un bon futur", diu la mare mentre no para d'acariciar-li la cara.

La catàstrofe natural s'ha saldat amb un balanç de quasi 3.000 morts, més de 5.000 ferits i 50.000 habitatges destruïts, segons les autoritats marroquines. L'aïllament de molts dels duars –petites aldees– de l'Atlas no només ha estat un obstacle per als rescats i l'ajuda humanitària, sinó que també ho serà per a les excavadores que hauran d'anar-hi a netejar la runa si s'hi vol tornar a construir. Hi ha zones a les quals només es pot arribar a peu per camins de terra. "Hi ha persones que han mort pel camí abans d'arribar a l'hospital", reconeixien di-

“D'allà vam treure el cadàver de la nostra mare”

Una setmana després del sisme, i amb 3.000 morts confirmats, el Marroc és un país encara en estat de xoc

jous un grup d'estudiants de medicina davant de l'Hospital Universitari Mohamed VI. El Kamal, a Imn'Tala, maleeix la mateixa sort: "Sis persones van morir abans que arribés l'ambulància. Fins diumenge no va venir ningú".

Dins d'una de les seixanta tendes que l'exèrcit ja ha muntat a Asni hi ha el Sahad. Només té cinc anys i ja cuida la seva germana Awatif, de tres anys. S'entreté jugant amb unes monedes, té la cama dreta enguixada fins dalt. La nit del terratrèmol ell, la seva germana i la seva mare van quedar sota la runa. Els veïns van ser els que els van rescatar. El Sahad i l'Awatif són dos dels

Impacte
Al trauma s'hi suma la incertesa econòmica que marcarà el futur

100.000 infants al Marroc que s'han vist afectats pel sisme, segons recull Unicef. Però, a diferència d'altres, ells encara conserven els seus pares. Fa dies que són a l'hospital de Marràqueix esperant una operació pels ossos trencats.

'Apadrinats de la nació'

Qui es fa càrrec dels dos petits ara és l'àvia, que prou feines té per aconseguir menjar i aigua. Quan trobem les dues criatures estan soles, perquè la dona ha marxat a buscar un sac d'arròs. "En situacions de catàstrofes els pares estan pendents d'aconseguir un refugi i menjar i els nens queden en un segon pla", explica

Mohammed Bouchamir, coordinador sobre el terreny de la Fundació Raíces. Ell és en un duar pròxim a Imn'Tala i ha treballat tots aquests dies per donar suport als infants de la zona. "Aquí hi ha tres nens que han perdut els pares i els està cuidant la tieta". El Marroc ja ha anunciat que els orfes rebran el títol d'*apadrinats de la nació*.

Els darrers dies, mentre s'anava assentant la pols de la runa, ha corregut per xarxes l'alarma de possibles abusadors que van en busca de menors deseparats. "Ja circulen els rumors de pedòfils que s'han desplaçat a la zona per aprofitar-se dels menors orfes i per fer matrimonis de menors", diu Bouchamir.

La responsable de la secció feminista de l'Associació Marroquina de Drets Humans (AMDH), Samira Bouhita, denuncia que els matrimonis amb noies menors segueixen a l'ordre del dia al país, malgrat que la llei fixi els 18 anys com a edat mínima per casar-se. L'activista feminista Betty Lagarch apunta que "hi ha un risc real" que durant aquests dies es produeixin matrimonis forçats amb nenes menors. "Als pobles és més gran, perquè són més pobres i vulnerables".

Els habitants de l'Atlas, de majoria amaziga, porten anys vivint amb una economia de subsistència. Els que s'hi queden viuen del poc menjar que els dona la terra i dels animals, mentre que els joves com

EL PARE DE MASHA AMINI, DETINGUT

Amjad Amini, el pare de Masha Amini, la mort de la qual va desencadenar les protestes més grans contra la República Islàmica de l'Iran, va ser detingut ahir

quan es disposava a visitar la tomba de la seva filla al cementiri d'Aichi, al Kurdistan iranià. L'home pretenia honrar la seva filla en el primer aniversari del seu assassinat.

Després de passar unes hores detingut, va ser alliberat, però ara es trobaria en arrest domiciliari, tal com denunciaven ahir organitzacions i mitjans iranians a l'exili.

l'Omar baixen a les ciutats per treballar en el sector turístic, amb un millor sou. Ell treballa a Casablanca, com tants altres, la nit del terratrèmol va agafar el cotxe per venir fins a Ouirgane a ajudar la seva família. No va arribar-hi a temps. Dimarts ens ensenyava el forat que hi havia entre la runa de casa seva: "D'allà dins la meua germana en va treure el cadàver de la nostra mare. Ella des de llavors està en xoc i es passa els dies dormint".

Abandonament rural

"El sisme ha fet evident, un cop més, l'abandonament històric del Marroc rural que sempre hem denunciat", explica Rachid Raha, president de l'Assemblea Mundial Amaziga, que s'ha desplaçat fins a Marràqueix per anar a repartir roba i menjar als pobles afectats de l'Atlas. Per a ell, el que ha passat a les províncies d'Al-Haouz i Taraoudant repeteix l'esquema del terratrèmol d'Alhucemas amb la "manca de infraestructures, com carreteres asfaltades, hospitals..." La realitat és que els dos únics grans hospitals disponibles per a les cirurgies són el de Marràqueix i el de Taraoudant.

Les cases de tova que formen part del paisatge de l'Atlas han estat unes de les grans assenyalades durant aquests dies. Els blocs, fets a partir de terra, les feien més febles al tremolor, tot i que aquesta periodista ha vist ensorrades igualment cases

de ciment i cases de fang. En aquest sentit, l'arquitecta i professora de la UPC Montserrat Bosch apunta que "la culpa no és de les cases de tova sinó de la mala construcció". Per a Bosch és important no criminalitzar les construccions de terra perquè "és anar en contra d'un patrimoni de la humanitat".

Les roques que es van precipitar des de la muntanya sobre els poblats, que majoritàriament estan construïts sobre els vessants, han estat la principal causa de mortalitat, segons Oriol Corbella, coordinador del cos de Bombers de la Generalitat que està treballant a l'Atlas. "Molta gent que han tret de sota les pedres havia patit asfíxia", relata. Això es deu al fet que, quan les cases de tova s'ensorren, "generen una runa que és el pitjor escenari per trobar supervivents". La pols que generen provoca ofegaments amb relativa facilitat.

Raha també apunta que les cases que es tornin a fer haurien de mantenir la "identitat amaziga" en lloc d'optar pel formigó. "Nosaltres hem parlat amb una arquitecta alemanya que ha treballat amb materials sostenibles per fer blocs de canem i terra", explica. Per ara, el govern marroquí ha anunciat ajudes de 140.000 dirhams (13.000 euros) per als habitatges que es van esfondrar completament i de 80.000 dirhams (7.300 euros) per a la reparació dels que estan parcialment danyats. —

Diverses imatges mostren el nivell de destrucció en les localitats del Marroc afectades pel fort terratrèmol que, fa una setmana, va sacsejar de forma catastròfica la regió de l'Atlas, al sud del país, i que fins ara ha deixat almenys 3.000 morts i danys materials incalculables.

JEROME FAVRE / EFE
AMMAR AWAD / REUTERS
JALAL MORCHIDI / EFE

Ali Lmrabet

PERIODISTA MARROQUÍ EXILIAT

“S’ha demostrat que el Marroc és un vaixell sense capità”

CRISTINA MAS
BARCELONA

Ali Lmrabet (Tetuan, 1959) és un periodista marroquí exiliat a Barcelona amb una llarga trajectòria crítica amb el règim de Mohamed VI. Li van clausurar tres revistes i li van prohibir exercir al país, però no ha deixat de fer-se escoltar.

¿La gestió del terratrèmol pot passar factura a Mohamed VI?

L'estat marroquí està més capacitada per controlar la gent que no pas per ajudar-la. Si es reuneixen cinc persones al carrer per protestar, ràpidament hi arriben 500 policies, i ara ja hem vist com han estat incapaços de respondre ràpidament a una situació d'emergència. El problema és que vivim en una monarquia absoluta, on tot depèn del rei. I quan ell no hi és tot s'encalla. Des de fa quatre anys, el govern no hi pinta res. Per això quan es va produir el terratrèmol cap ministre ni cap autoritat va sortir a parlar. Tot va quedar aturat a l'espera que el rei, que era a París, tornés. El terratrèmol ha demostrat al món que el Marroc és un vaixell sense capità.

Per què?

El rei vol mantenir tots els seus privilegis, però la responsabilitat de l'acció de govern l'ha delegada en altres persones, a les quals tampoc deixa parlar. És una monarquia absoluta on ningú pot moure un dit sense el permís del rei. Fa molts anys que sentim que esclatarà una revolta per posar fi a la monarquia, però ningú té la bola de vidre per saber quan i com serà. Hi ha un gran

ressentiment i odi soterrats. Estic segur que el règim no podrà fer com a l'època de Hassan II: massacrar indiscriminadament homes i dones i criatures i silenciar-ho amb la complicitat d'Occident, com va passar als anys 70 i 80.

Com explica que s'hagi rebutjat l'ajuda de França o Algèria?

Hi ha dos problemes: la posició francesa sobre el Sàhara Occidental i l'escàndol de Pegasus. Sobre el primer, cal recordar que França ha protegit des de sempre la posició marroquina. El segon factor és l'escàndol de l'espionatge al mòbil personal del president Macron, que va ser infectat amb Pegasus. Macron va acusar els serveis secrets marroquins d'haver-lo espiat amb Pegasus. El monarca li va donar la paraula d'honor que no va ser espiat i la resposta del president francès va ser que ell només confiava en els informes dels serveis secrets francesos. Des d'aleshores, des de l'estat s'envia un missatge molt sobiranista i grandiloqüent contra França... però després el rei passa més temps a París que no pas al Marroc.

Amb el rei malalt i absent, ara es podria accelerar la transició?

Segurament. Sabem que el rei té una malaltia autoimmunitària. El mes passat va cancel·lar el discurs anual del 20 d'agost, una important festa nacional, cosa que el seu pare no va fer en tot el regnat. En tots aquests dies, a més, el rei no ha parlat. El rei està malalt i té una malaltia que li impedeix fer la seva feina. A més, té un estil de vida que no està d'acord amb el seu càrrec: es passa més temps fora del país que a dins. —

CRISTINA CALDERER